

ŻOŁNIERZE BIAŁOSTOCKIEJ NIEPODLEGŁOŚCI

listopad 1918 – luty 1919

	<h1 style="text-align: center;">G E S S N E R</h1> <h2 style="text-align: center;">ZENON</h2> <p>Data i miejsce urodzenia: 13 grudnia 1896 r. w Błoniach (woj. warszawskie)</p> <p>Data i miejsce śmierci: 30 sierpnia 1972 r. (pochowany na Cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim w Warszawie)</p> <p>Imiona rodziców: Oswald Walenty i Ewelina (z domu Hoppe)</p> <p>Stan cywilny: kawaler</p> <p>Narodowość: polska</p> <p>Wyznanie: ewangelickie</p> <p>Stopień wojskowy: podporucznik rezerwy</p> <p>Oddział macierzysty WP: 3. batalion sanitarny</p>
<p style="text-align: center;">WYKSZTAŁCENIE CYWILNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - edukację szkolną rozpoczął od nauki w Łodzi (Szkoła Handlowa Zgromadzenia Kupców, gimnazjum polskie), następnie kontynuował ją w Piotrkowie Trybunalskim (gimnazjum polskie klasy III–VI) i Warszawie (klasa VII w Szkole Ziemi Mazowieckiej, w latach 1915-1916) - od października 1921 r. student Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Poznańskiego, - 9 czerwca 1922 r. otrzymał świadectwo dojrzałości, wydane przez Komisję Uniwersytecką w Poznaniu, - od lutego 1925 r. kontynuował studia na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, gdzie po zdaniu stosownych egzaminów otrzymał 3 VII 1925 r. tytuł magistra farmacji, - w grudniu 1925 r. zaliczył kurs szoferski w Białymstoku, uzyskując tym samym pozwolenie na prowadzenie samochodów osobowych
<p style="text-align: center;">WYKSZTAŁCENIE WOJSKOWE</p>	<p style="text-align: center;">Szkoła Podoficerska 36. pułku piechoty w Warszawie Szkoła Podchorążych w Warszawie</p>
<p style="text-align: center;">DATA WSTĄPIENIA DO ARMII OBCEJ</p>	<p style="text-align: center;">Nie służył</p>
<p style="text-align: center;">DATA WSTĄPIENIA DO WOJSKA POLSKIEGO</p>	<p style="text-align: center;">10 listopada 1918 r.</p>
<p style="text-align: center;">RODZAJ BRONI</p>	<p style="text-align: center;">Korpus sanitarny</p>

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH	j. rosyjski (w mowie i piśmie)
ZNAJOMOŚĆ KRAJÓW	Polska
RANY I KONTUZJE	Brak danych
ODZNACZENIA I POCHWAŁY	- Krzyż Walecznych (nr 10277, Rozkaz Nr 7 Dowództwa 1. Dywizji Piechoty Legionów z 29 marca 1921 r.) - Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921 (nadany w 1929 r.) - Krzyż Legionowy Nr 4932 (nadany w 1927 r.)
DATY MIANOWIAŃ OFICERSKICH	1927 r. – podporucznik rezerwy (korpus oficerów sanitarnych – grupa aptekarzy, ze starszeństwem z dnia 1 lipca 1925 r.)
PRZEBIEG SŁUŻBY WOJSKOWEJ DO 1 LISTOPADA 1918 ROKU	- od 1916 r. członek Polskiej Organizacji Wojskowej ps. „Florian”, - organizator i pierwszy komendant jej struktur konspiracyjnych w Białymstoku do połowy 1917 r., - od lipca do września 1917 r. służba liniowa w 4. pułku piechoty Legionów, gdzie pod przybranym nazwiskiem „Stefan Ruszczyk” otrzymał przydział do 5. kompanii por. Prosołowicza w Łomży, a następnie w Pikulicach k. Przemysła, - dla uniknięcia służby wojskowej w szeregach armii austro- węgierskiej uciekł do Warszawy, gdzie do pierwszych dni listopada 1918 r. ukrywał się przed niemieckim okupantem, pracując m. in. w aptekach Przycieckiego i Kłobuszewskiego na Krakowskim Przedmieściu, a następnie w aptece Homulickiego na ulicy Leszno 84.
PRZEBIEG SŁUŻBY LINIOWEJ W WOJSKU POLSKIM	- od listopada 1918 r. służba wojskowa w batalionie zapasowym 36. pułku piechoty w stopniu st. strzelca i kaprała, - od marca 1919 r. uczestnik walk polsko-ukraińskich w rejonie Lwowa, - w sierpniu 1919 r. w Szkole Podchorążych w Warszawie, - na początku 1920 r. awansowany rozkazem dowódcy 36. pułku piechoty na stopień sierżanta, - w czerwcu 1920 r. służba liniowa w 132. pułku piechoty i udział w walkach na Białorusi, - w sierpniu 1920 r. przydział liniowy do 5. kompanii 6. pułku piechoty Legionów, - 28 września 1920 r. wyróżnia się bohaterską postawą w walkach z bolszewikami o Lidę, otrzymując za to w styczniu 1921 r. Krzyż Walecznych,

	<ul style="list-style-type: none"> - 16 kwietnia 1921 r. zwolniony z dalszej służby wojskowej, - od 16 lipca do 11 sierpnia 1923 r. uczestnik ćwiczeń wojskowych 42. pułku piechoty w Osowcu, - jako oficer rezerwy 10 października 1929 r. został powołany na ćwiczenia 3. batalionu sanitarnego (odroczone na rok 1930), - od 2 stycznia do 12 lutego 1930 r. przebywał na sześciotygodniowych ćwiczeniach 3. batalionu sanitarnego, będąc przydzielonym do personelu medycznego Szpitala Wojskowego w Wilnie, - w 1934 r. figurował w wykazie oficerów rezerwy Kadry Zapasowej 3. Szpitala Okręgowego, - we wrześniu 1939 r. jako oficer 301. szpitala wojennego osadzony w jednym z obozów internowania żołnierzy polskich na Litwie, skąd został ostatecznie zwolniony w dniu 14 stycznia 1940 r.
<p style="text-align: center;">UDZIAŁ W DZIAŁANIACH NIEPODLEGŁOŚCIOWYCH NA TERENIE BIAŁEGOSTOKU W LATACH 1915-1919</p>	<p>Z konspiracyjną działalnością Polskiej Organizacji Wojskowej (dalej: POW) Zenon Gessner zetknął się po raz pierwszy w Warszawie. Na rozkaz zwierzchników wakacyjne miesiące 1916 r. spędził w Białymstoku, gdzie na stałe zamieszkiwali jego rodzice. Po nawiązaniu odpowiednich kontaktów z miejscową młodzieżą oraz lokalnymi patriotami zorganizował w przeciągu roku terenową komendę POW na miasto i powiat białostocki, zostając oficjalnie jej pierwszym komendantem o pseudonimie „Florian”. Jego najbliższymi współpracownikami zostali wtedy m. in.: Michał Jaroszewicz, Jan Cebrzyński, Konstanty Pankiewicz i Michał Motoszko. Dzięki zaufanym ludziom z Tykocina utrzymywał bezpośredni kontakt z łomżyńskim kierownictwem organizacji, któremu białostocka komenda strukturalnie podlegała. Cieszył się dużym wsparciem ze strony Koła Przyjaciół POW, któremu przewodniczył aptekarz Feliks Filipowicz. Latem 1917 r. komendant Gessner został zmuszony do szybkiego opuszczenia Białegostoku, ze względu na falę niemieckich represji i masowe aresztowania podkomendnych. Będąc w porę uprzedzonym wyjechał niezwłocznie do Łomży, przekazując kierownictwo nad terenową organizacją struktur w ręce Michała Motoszki – ówczesnego szefa działu propagandy w mieście i powiecie. Wiarygodne zaświadczenia o peowiackiej działalności i białostockich dokonaniach Zenona Gessnera w latach 1916-1917 wystawili w latach trzydziestych XX w. m. in. Feliks Filipowicz, Michał Motoszko i Bolesław Klepacki. Z nieznanych do dzisiaj powodów Komitet Krzyża i Medalu Niepodległości nie przyznał mu prawa do noszenia tych odznaczeń, nadawanych za pracę niepodległościową w latach 1914-1918. W 1934 r. został członkiem Zarządu Oddziału Białostockiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Do września 1939 r. pracował w rodzinnej aptece w Białymstoku przy ul. Piłsudskiego 18 (Lipowa 18), a mieszkał przy ul. Waszyngtona 1.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Centralne Archiwum Wojskowe Wojskowego Biura Historycznego, Kolekcja Wojskowej Komisji Archiwalnej, AP 394, KW 33/G-675,

<p>ŹRÓDŁO DANYCH BIOGRAFICZNYCH</p>	<p>Odrzuc. 14.09.1936.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dziennik Personalny MSWojsk., 1927, nr 8, s. 62. - <i>Kalendarz Farmaceutyczny na rok 1928</i>, Warszawa 1928, s. 5. - „Kronika Farmaceutyczna”, 1925, nr 7/8, s. 14. - F. Ludera, <i>Roślinność okolic Białegostoku</i>, Białystok 1934, s. 6. - A. Miodowski, <i>Odmiennie drogi do niepodległości: ziemia łomżyńska, Białostoczczyzna i Suwalszczyzna w latach 1918-1919</i>, „Niepodległość i Pamięć”, 2008, nr /2 (28), s. 177–108. - A. Miodowski, <i>Wspólnota doświadczeń i odrębność historii małych ojczyzn województwa podlaskiego. Wybrane zagadnienia z XIX i XX-wiecznych dziejów Białostoczczyzny, Suwalszczyzny i Łomżyńskiego</i>, Białystok 2016, s. 22. - H. Mościcki, <i>Białystok. Zarys historyczny z 22 ilustracjami</i>, Białystok 1933, s. 218–219. - J. Pięta, W. K. Roman, M. Szczurowski, <i>Polacy internowani na Litwie 1939-1940</i>, Warszawa 1997, s. 301. - <i>Polskie tradycje niepodległościowe Choroszczycy i okolic. Historia, antropologia, literatura</i>, Rogówek 2017, s. 153–154. - <i>Rocznik Oficerski Rezerw</i>, Warszawa 1934, s. 233, 752. - B. Samarski, <i>1919. Białystok rok pierwszy w prasie i innych materiałach źródłowych</i>, t. I, Białystok 2021, s. 12. - B. Samarski, <i>Rodzime historie – Białystok</i>, „Próby. Nieregularnik filologiczny”, nr 2/2014, s. 177-178.
<p>AUTOR BIOGRAMU</p>	<p>Marek Gajewski kustosz Muzeum Wojska w Białymstoku</p>